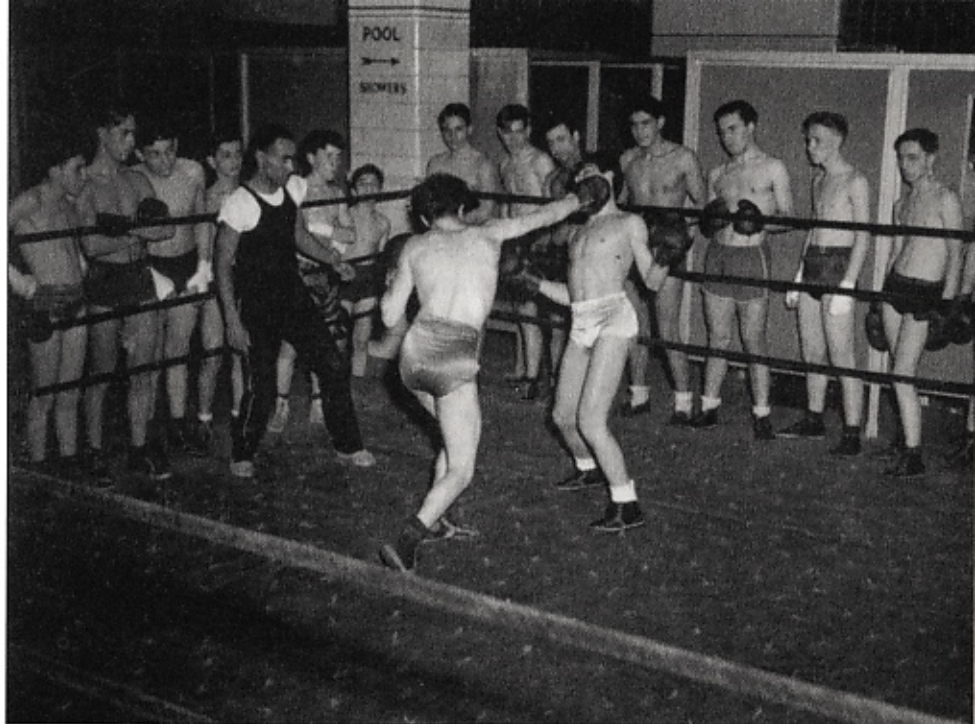

Waar vindt men in 1997 nog foto's van de Parijse 'banlieu' zoals die er omstreeks 1970 uitzag, en dan bedoel ik niet de toeristische trekpleisters en het pleintje voor de kerk, dat op de ansichtkaarten staat, maar de groezelige melancholieke voorstad die soms als decor opduikt in de stripverhalen van Jacques Tardi. Ik ken maar één boekje waarin die buurten zo levensecht zijn gefotografeerd dat ze de herinnering met een kracht die pijn doet naar boven roepen: de 'nieuwe' foto's in *l'Image du temps dans le paysage urbain*.

Dat komt niet alleen doordat de fotografen in 1971 categorisch afzagen van het streven hun foto's iets aantrekkelijks te geven. Het komt vooral doordat ze deze foto's hebben gemaakt volgens een bizar criterium. Omdat ze bij de keuze van hun onderwerp niets anders lieten tellen dan het feit dat op precies diezelfde plaats een jaar of zeventig geleden een leuke ansichtkaart was gemaakt, brachten ze, als het ware per ongeluk, al die onooglijke hoeken van de Parijse voorstad in beeld die geen enkele andere fotograaf de moeite waard vond om te fotograferen, maar die nu juist het evocatiefst blijken te zijn. Als je dit boekje in handen neemt, denk je telkens als je de bladzijde omslaat: 'Ja, ja, zo was het, zo zag het er echt uit'. Deze ideologisch gekleurde foto's die werden gepresenteerd met de naïeve suggestie pure 'constateringen' te zijn, blijken nu, 25 jaar later, juist daardoor een veel origineler en trefzekerder registratie te zijn dan praktisch alle andere foto's uit die tijd. Soms draagt een zekere ideologische vooringenomenheid er kennelijk juist toe bij dat men de sociale werkelijkheid onbevangerder ziet dan de meeste tijdgenoten.

Boxing, Astoria Pool, New York City, 1942. Fotograaf onbekend.

Raadsels van mannelijkheid

Gert Hekma

Midden op de foto deelt de ene jongen de andere een rake klap uit. Het zijn beide jongens die niet het lichaam hebben dat wij nu associëren met stoere bokkers. Hun grappige broekjes hebben zelfs een hoog nicherig gehalte. Mij fascineren twee dingen aan deze foto. Allereerst de publieke vernedering die bijna alle mannen ooit ondergaan in zulke wedstrijden. En ten tweede de nogal uiteenlopende blik die de toeschouwers op deze openbare marteling werpen.

Lang geleden zat ik in een café in de Jordaan toen er twee jongens binnen kwamen. De één met een verfromfaaide kop vol tranen, steeds stamelend 'ik heb verloren', terwijl de ander hem

met weinig succes probeerde op te beuren. In mijn voorstelling had de huilende jongen net een bokswedstrijd verloren. Ik had de geblesseerde verliezer gaarne getroost en geliefkoosd maar dat was uitgesloten: het zou me waarschijnlijk zelf een bebloede kop hebben opgeleverd. De verliezer had door mij weer een halve winnaar kunnen worden.

Waarom kunnen mannen elkaar wel kapot slaan maar des te moeilijker liefkozen? Isabel Mendelsohn heeft daar een korte film *Boxing match* (ca. 1975) over gemaakt. Twee mannen boksen in een ring met elkaar waarbij een publiek hen opgewonden aanvuurt. Het boksegevecht verkeert evenwel langzaam in een liefdesstrijd. Het fysieke gevecht verplaatst zich naar de toeschouwers die woedend op elkaar inhakken terwijl de bokkers elkaar beminnen. De zaal die zich eerst opgeilde aan de rake klappen, barst in woede uit op het moment dat de bokkers gaan seksen.

Van mannen die de strijd met andere mannen aangaan, legt altijd de helft het af. Ze willen zich bewijzen, maar ze blijven zitten met een ruïne van mannelijkheid. De meeste mannen blijven hardnekkig terugkeren naar het slagveld waar hun mannelijke eer meestal een nieuwe knauw krijgt. Het verwerven van mannelijkheid gebeurt op een strijdtoneel waar alle mannen wel eens het loodje leggen en een ruime helft in de regel verliezer is. In studies over mannen en mannelijkheid krijgen deze begrippen nogal eens ten onrechte een eenduidige betekenis. Misschien is mannelijkheid een begerenswaardige trofee waar ze gretig naar streven, de meeste mannen komen echter van een koude kermis thuis. Ze krijgen op het slagveld het harde bewijs dat ze niet meetellen als echte mannen.

Op de foto valt een grote variatie aan reacties op de rake klap te zien waar alle toeschouwers hun blik op hebben gevestigd. Sommige jongens staan er verveeld, maar zelfverzekerd bij, andere getuigen met hun blik van leergierigheid terwijl weer andere, zoals de vierde van links en de tweede van rechts, met angst en beven hun beurt afwachten. Het is niet aan iedereen gegeven om raak te meppen in de boksring en waar de ene jongen graag wil leren, daar zou een ander die hier waarschijnlijk onder dwang van vader of vrienden gekomen is, het liefst de plaat poetsen. De reacties op het

verwerven van een mannelijke status zijn uiterst ambivalent en dat valt op deze foto goed te zien.

Zoveel jongens, zoveel houdingen. En waarschijnlijk evenveel interpretaties. Ik kan lang naar deze foto turen en me met verschillende blikken identificeren. Met de jongens die met afkeer de harde mannelijkheid beschouwen. En met de jongens die niet alleen slaan, maar er ook bij nadenken. Steeds blijf ik terugdenken aan die film *Boxing match* waarin de geilheid van de bokkers hun agressie uitvlakt.